

Latwefchu Amise.

54. gadagajums.

Nr. 32.

Trefchdeenâ, 6. (18.) August.

1875.

Redakteera adrese: Pastor Sakranowicz, Luttringen pr. Frauenburg, Surland. — Ekspeditzija Weithorn f. (Neher) grabmatu bobde Jelgawâ.

Rahditajs: No eelfchsemehm. No ahrsemehm. Bijaunakohs sinas. Labdarichana nefs augtus. Miltais Dhtschkera brahl! Dselsjeka brauceeni. Atbildas. Studinaschanas.

No eelfchsemehm.

No Jelgawas puses. Augstakas teefas tagad farunajahs ar semakahm par kahdu wajjadfigu leetu: waj newaretu kahda wihse pee teem jau pastahwoicheem waldibas telegrafeem ari wehl klahht peerikteht masakus fahnu telegrafus, tohs ta fauzamohs „palihga telegrafus,” kas leelajahm peeslechtehs, — lai sinas ari no wifu masakahm weetinahm waretu aisslaist, kur katriis wehletohs. Tagad telegrafi tik ween pee leelakahm weetahm un pilsehtahm norikteti, kur wairak ta darba un prahwaka pelna atlez, ta ka dahrgee telegrafi paschi feni war us-turetees. Nu griboht ari meestsos, fahdschâs waj zitâs tahdâs weetas, kur jau laudis beesaki mahjo, tahdâs „palihga telegrafu stazionites” raudsiht rikteht; runa ori no tam, waj laudis paschi pee tahdas derigas leetas ar kahdu naudas teefinu newaretu peepalihdseht winus ustureht; ari teek mekleti ustizigi gohdigi wihri, kas pee saweem darbeem leelako dasu laika istabâs pawada, ka apteekeri, pulkstenu taisitaji u. z., waj tee ne-usnemtohs mahjâs stahwedomi ari wehl tohs telegrafa darbinus; krohnis usturefchoht tahs wajjadfigas leetas un maschines un tee leelako telegrafu lungi atkal tohs fadabutohs wihrus buhfschoht eemahziht telegrafu sinaschanâs, dabufchoht 10 rublu par mehnesi jeb to weeta if par katru telegrafa sinu pa 10 kap. un wehl bes tam par sinu mahjâ peestel-schjanu pa 5 kap.

Kalna Vediku mahjâs danzjahle, kas sakumôs pakalnê no nestehrketeem, apateem balkeem pehrn pehz jaunakahs mohdes glihti usbuhweta, kur no Jelgawas bees ween pilsehtneeki sakumôs isbraufuschi wareja ari labi isdanzotees — ta 17. Juli pulksten 10. wakara fadedsa lihds ar wiseem krehf-fleem, benkeem un galdeem, fahde farehkinata par 550 rbt., kas ihpafchneezei weenai jazeesch, jo ehla nau bijusi kahda uguns beedribâ apdrohschinata. No kam uguns zehlfes, nau sinams; jo tanî deenâ dauds nekahdu weesu ne-esoht bijufchi, tilai kahdi diwi trihs pahrischi isjeeredamees atkal ahtri aibraufuschi prohjam.

Pagahjuschâ nedetâ Wirzawas meschôs ween kahdâs 5 weetas uguns iszehlees, bet laimigi zaur faskrehjuscheem laudihm ahtrumâ dabujuschi uguni apdschst. A. H—n.

No Jaun-Saukas. 17. Juli f. g. ap pusdeenu aishgahja uguni Sihles Indrika dsihwojama ehla un diwi klehtis. Uguns zehlahs no weenas klehtis, kura tuwu istabas galâ ot-radahs. Drihsâ laikâ, pirms laudis faskrehja, uguns aish-

grahba istabu un tai ohtrâ galâ stahwofchu klehti. No istabas faimneekam daschas leetas tika isnestas, bet us behnina ari esoht bijis dauds mantas, kuras wifas uguns aprija. Ehkas nebij apdrohschinatas. Kad uguns iszehlahs, ne-esoht neweena mahjâs bijis, ka tik weens pagasta nabags un wina 4 gadus wezs dehls, kas arweenu ar uguns leetahm lohti ne-usmanigi apgahjees, sehwekohzinus pee femis turedams. Kaut jele behrni tiftu no uguns leetahm fargati! K. J. Leijin.

No Wezumuischas pagasta. Birmden, 21. Juli f. g. eespehra pehrkonâ Wezumuischas rijâs; nebij nekahds leels pehrkona laiks, tik druszjin papreelochu leetus lija un kad rija dega, tad fahka wairak liht; gan fanahza dauds fahschu, bet neko newareja isglahbt, jo rija wispahf us reisi fahka degt. Deewa schehlastiba, ka wehfsch nenesa uguni us zitahm eh-fahm. Rija bij uguns beedribâ apdrohschinata.

Par labibas augschanu newaru nekahdas preezigas sinas doht: seemas sehjas ta puelihds auguschas, wafarajs un lini ir wifai flikti; buhtu dauds labaki audsis, ja agraki no pawafara buhtu leetus lijis. Seens eelfsch flapjahm plawahm ir labi audsis, bet zeeetâs plawâs flikti. T.

No weena daudseem pasihstama pagasta mums raksta schahdu notikumu: Isgahjuschâ gadâ nomira weens muhsu pagasta faimneeks un atstahja wezu tehwu un mahi bes neweena behrna; nu isgahjuschu ruden tee wezee gahja pee pagasta teefas un luhdsja to tuwako radeneeku T. usnemt par mahju faimneeku, un kur wajjadfigs pee augstakahm teefahm deht apstiprinaschanas luhgt; to ta teefa ari tuhlin usnehmahs isdariht, bet muhsu teefas skrihweris dohma pulka ko dabuht un prafa tam mineto mahju manteneekam, lai winsch schim simtu rubutu naudas dohdohht, tad to leetu buhfschoht ahtri isdariht, bet tas mahju manteneeks nebij tik mulkis un nedewa; pa tahm starpahm muhsu pagasta wezakais un weens zits flubinaja weenu tahlaku radeneeku, lai tas tahs mahjâs meklejoht, jo winam tahs peetrihtohht, un ja schis buhfschoht diwi simtu rubutu doht, tad schee winam palihdsefchoht tahs mahjâs ismekleht; tas mulkis buhdams ir ari naudu leenejis un teem diweem jau tohs diwi simts rubutus dewis. Tagad nu ta leeta stahw itin meerâ un muhsu skrihweris gaida, kursch wi-nam dohs, waj tas riktigais mantineeks, jeb tas ohtris tahla-kais. Redsi, miltais lasitajs, kahdi stiki wehl muhsu pagastos mahjo. Schoruden buhs mums wifâ pagasta waldeneeki fauzami; kaut jele reis pagastis atwehrtu azis un Deews mums peerahditu jaunus, derigus, taisnigus waldineekus. —i—

Gelfsch „Baltij. Semf.” lasam schahdas mahzibas lohpu sehrgu laikâ. Sirgus, gohws lohpus un aitas nebuhs karstâ deenas laikâ dsiht gands, bet stalli jeb kahdâ wehfa

weeta tureht; tilai rihtos un pawakaros, kad jo wehfaks, lohpus war laist ahrā. Ganibas pehz eespehfchanas jamaina. Zuhlas jatur wehfās, mitrās weetas, labaki wehl fur tahs war uhdeni wahrkitees.

Sahles pret leesas fehrqu jeb Eiberijas mehri: Gohwehm un sirgeem japeelsij pee dserama uhdena fahlsfahbe (Salzsäure, Acidum muriaticum), prohti us kahdeem 10 stohpeem jeb 1 spanna uhdens 2 ehdamahs karotes fahlsfahbes; no eesahkuma war nemt masal fahbes, lihds lohpi ar to aprohdahs. **Aitahm** war doht druszia salpeteri pee uhdens, jeb fahbu maifes raugu ar uhdeni, pee kam wehl war miltus peemaiht. **Zuhlahm** jadohd tas patš fahbs uhdens jeb fahbs drankis jeb fuhkatas. **Schihš** sahles der preeksch aissargachanas pret fehrqu, bet newis par sahlehm, kad fehrqa jau ir izehlusces. Tur bes kaweschanas jamelle palihdsiba pee mahzita lohpu ahrstes.

Kad nu schur tur ari muhsu gubernās lohpu mehriš ir rahdijees, tad turam par waijadfigu atgahdinah tohs preekschrahtus, kas schint leela ir muishu un pagastu waldibahm dohti. Gohwšlohpu mehriš (Löserdürre) ir lohti lipiga, nedseedinama gohws lohpu kaite, zaurkuru tee 1, 2—3 deenas tohp nonahweti. Zitus lohpus schis mehriš ne-aisnem, tilai reti aitas, bet fehrqa peelihp un peekerahs pee wisa, kas ween faslimuscham lohpan nahl tuwumā; suns jeb wista no nesklaidra statla us ohtra pahstfreedama aisnesš turp fehrgas fehllu. Lohpu mehri war pasiht pee schahdahm flimibas simehm: Drebufi un karstums mainahs weens ar ohtru, lohpi saleel kahjas sem webdera, muguru farauj lihku, nofar ausis, atsteepj asti, krata ar galwu, greesch sohbus, azis tohp farkanas, rohdahs ihš dohbs kahsus, tāpat stipra seekalofschana un tezeschana is purna un azihm, papreeksch uhdenaina, pehz puhšchana, papreekschu ir zeets widus, pehz rohdahs zaureeschana. Tillihdi lohps ar schahdahm simehm faslimst, tad pee strahpes nedrihtst tahdu lohpu kaut, dihraht un zitadi kā isleetaht, ari nau brihw krituschos nodihraht jeb aprakt, bet tuhdał jadohd šina muishas polizejai jeb pagasta waldibai, kas sinahs, ko tahlak dariht. Lohpu ihpafschneela paschu labums to ari peeprasa, jo winam tik par teem lohpeem buhs atlihdsinashana gaidama, kas tohp us pawehli nonahweti, bet ne par krituschem. Kur lohpu mehriš rahdijees, tur mahjas tohp noslehgas, ka nau nekahda staigashana schurp un turp. Til tad, kad pilskungs, wajzits komisiones lohzeelis, buhs isnahzis, ir brihw krituschohs lohpus pehz notikuschas ismekleschanas aprakt un tas atkal ir ja-isdara pehz smalki noteikteem preekschrahtsteem. Wiš atlikufchi lohpi ir ar stipru fahrnu jamaiga, sirgu nagi jasklaidro un ar degutu jasmehre, bruhketi rati un rihki jamaiga un ar trahnu un degutu ja-issmehre; dselsleetas tohp uguni isdedsinatas, drehbes waj nu fabemā maigatas jeb karstā krahsni islarfetas, stahds wiš mehli un apafschajahs semes kahrta us 1 zellu dsiti norakti, un zitur semē eerakti, tad stohki ar kalka uhdeni islaistiti un ar jaunu semes un smilshu kahrta peepilditi; files un stenderes un lohka leetas tohp fadedsinatās, feenas, durwis ar fahrnu masgatas un ar kalci isbaltotas. Weidsiht stallis tohp iskwehpinahs: Nem 1 ehdamu karoti braunstein, 3 karotes fahls, eeelēk to glaseeretā bhohdā un karse tik ilgi us ohglehm, kamehr wiš lobi fasilis. Tad to nefs us stalli un tur peejaus 2 karotes prašta sehwehlfahbuma un tik pat dauds uhdens un wiš tas tohp ar glahsu pulkiti jeb pudełiti zaurjauhts. Aisnefejām tuhdał jamuhk no staka laukā, wiš staka zaurumi tohp nu us 24 stundahm notaititi zeeti;

pehz tam tohs taifa wala un pamet tā 6 nedelas, lai wehjsch iswehł zauri. Til tad brihw atkal stalli bruhkē nemt. Wiš ehdamais, kas us nesklaidra statla wirsus bijis, tohp fadedsinatahs u. t. pr. Kas scheem preekschrahtsteem dara pretim, tam likumi noteiz strahpi lihds 1 mehnescha zeetuma jeb naudas strahpi lihds 100 rubł.

No Krihzburgas. Swehtdeen, 20. Juli tē gadijahs leela nelaieme, kas wišu muhsu puš isbeedeja. 6 werstes no Krihzburgas weens wilks bij zilwekem un lohpeem uskritis un tohs breefmigi faplohsijis. 10 zilweki ir eewainoti, 3 wihreem swehrs matus ar wišu ahdu noplehšis, 1 wihram kaku fakohdis, masam puisenam kahjas un rohkās fakohdijis, 3 feewahm waigus un 1 meitenei fruhdis un ohtra rohkās dsiti eewainojis. Ari 2 sirgeem ir galwas fakohstas. Gewainotee zilweki ir Krihzburgas lasarekē. Tahs behdas ir jo leelas zaur to, ka dohma, ka wilks bijis traks. Pirmdeenā kahdi 150 gehgeri gahja to swehru mekleht un beidsiht ari pee Bormana muishas usgahja. Krihzburgas pagosta wezafajam Silan un meshachungam Dostorfam isdewahs swehru nojshaut.

Kursemes mahzitaju sinode schogad tiks Jelgawā noturēta no 11. lihdi 16. September. Pa sinodes laiku tiks ari wakara-deewafalposchana basnizās turetas. **Latweeschu** basnizā 12. Semtember wakarā teiks sprediki Schuhstes mahzitajs Wilpert, un 13. September wakarā Jaunpils mahzitajs Bernewig. **Wahzu** basnizā 12. September Rendas mahzitajs Gruner un 13. September Kuldigas wahzu mahzitajs Raeder.

Us Rihgas tirga, kā „Darbs“ 25. Juli šino, esiht jau jaunrudsu milti is Kursemes bijufchi, pa kureem maksajufchi 2 rubł. 40 kap. puhā. — Pa muhsu walsti wijur dsird fuhdsamees pa fausu wafaru, turpreti no Englantes un Belgijas raksta, ka tur leels flapjums semkohpu zeribas stipri pohstijis; ihpaschi kweeschu waijadsechoht tur daudi klahst pirkt; no feena Englantē trescha dala zaur flapjumu pohstā aisgabjusti. Ari Amerikā beidsamajā laikā ir lohti daudi leetus bijis.

No Rihgas. Gelfsch „Zeitung f. St. u. L.“ lasam daschas sinas, ko Rihgas pilsehta weselibas-kohpschanas komisione 1874. gadā fakrahjusti un kas israhda, zil swariga ta leeta ir, kad pilsehtu waldibas us wifahm tahm leetahm stipri luhko, zaur ko eedshwotaju weseliba tohp pareisi kohpta un fargata. Englantē zaur ihpafschem likumeem un zeetu polizejas usraudsihu weselibas buhschana tas skaitis, zil it no tuhstoscha pa gadu apmirst, ir stipri masinajees. Londones pilsehts, kur wairak kā 3 milijoni zilweku dsihwo, ir deesgan kauschu peebahstis un nabadsibas tur ari netruhsht. Preeksch 120 gadeem tur isgadus is no 1000 dwehselehm zaur zaurim mira pa 35; preeksch 20 gadeem mira tik pa 25 un tagod mireju skaitis ir 22 no tuhstoscha; tā tad eeksch 120 gadeem mireju skaitis no 35 us 22 nogrimis. Tas ari ir eewehrohts, ka mireju skaitu war it labi swehrt pehz flimotaju skaita. Zaur zaurim is no 30 flimotajem 1 mirst un zaur zaurim flimotajs 20 deenas gul un dseedinahs un nespehj nelo pelniht. Tā tad war apwehrt, zil leels labums draudsei atlez, kad tai zaur teizamahm eeriktehm laudis no apslimshanas tohp wairak isfargati un war sawu maifi pelniht un weseliba ehst. Kad Minkenes pilsehts waretu tik tahku kluht kā Londone, tad pilsehta labklahschana naudā isrehkinoht is gadus buhtu wairak kā 1 milionu gulshu wairojusees.

Rihgā eedfihwotaju flaitis ifgadus wairojahs pa 3000 dwehselehm un mireju flaitis bij schahdd:

1867. gadā no	102,000	eedfihwotaj.	mira	2959.
1868. " "	105,000	" "	" "	4240.
1869. " "	108,000	" "	" "	3566.
1870. " "	111,000	" "	" "	3662.
1871. " "	114,000	" "	" "	3693.
1872. " "	117,000	" "	" "	3957.
1873. " "	120,000	" "	" "	4392.
1874. " "	123,000	" "	" "	3742.

Tā tad zaur zaurim schinis 8 gaddis if no tubkstošča mira stary 33 un 34. Kad nu luhkojam us ziteem pilsehteem, tad mireju flaitis tur ir schahds:

Londonē	if no	1000	dwehsef.	22.
Parisē	" "	" "	" "	22.
Brisele	" "	" "	" "	25.
Berlinē	" "	" "	" "	27.
Nu-Jorkā	" "	" "	" "	28.
Minkenē	" "	" "	" "	33.
Wihnē	" "	" "	" "	35.
Rohmā	" "	" "	" "	39.

No tam redsam, ka Rihga stahw widū stary Minkeni un Wihni un newar wis flaititees pee teem wisu weseligeem pilsehteem. Par to ir jo wairak jabrihnahs tapehž, ka Rihgai ir dauds tahdas leetas, kas weselibai der; wina ir juhras tuwumā un gaisis tohp stipri zaur to pahrskaidrohts, aukstuma un siltuma mainiščanahs nau nemas tik peepesčas un pahroleezigas; zilweku flaitis pilsehta dakā ari nau pahroleeku leels (pa 7 us 1 puhra weetu.); seme, us ko pilsehts stahw, ir zeeta un saufa, purwi nezil nenahk tuwu klahk. Tā tad wijadsetu gan wareht weselibu zaur gruntigu kophschānu stipri pawairoht. Tur sinams wispirms us to pamata lectu pahrlaboschānu puhlinšč jaleek; prohti: gaisu, dšihwofkus, dseramo uhdeni, ehdeenus, zilwežigu sadšihwi. Us wisahm schahm leetahm Rihgā ta pilsehta weselibas komiteja stipri ir ari pagahjusčā gadā ruhpejusees us to luhkodama, ka brihwee platschi un grahwi un eelas wisur tohp no nesklaidribahm tihriti, ka daschadi fabriki to gaisu apfahrstumā tik dauds lai nesamaita u. t. pr.

No Rihgas. Pret pušnakti no 19. us 20. Juli Rihdseneeki tapa istrauzeti no uguns pulksteņu swanas. Zelgawas Ahrrihgā leels ugunsstabs bij eeraugams, kursch zehlahs no ta nama, kas stahweja us Daugawas krašta, plohstatilta galā, Rihgā eebrauzohk pa labai rohļai. Rihdseneeki, gan ugunsdsehseji, gan flaititaji, pa abeem tilteem ar wahlu turpu gahsahs. Bet teem skreijoht ari ugunsleefmas skrehja us preekschu, no nama us namu lehdamas. Nežif ilgā laikā bij tas Daugawas krašts, no kugu tilta lihds dselszeta tiltam, dšihwa ugunsjuhra. Uhdens preeksch dsehščānas gan bij tuwu klahk un leelā mehrā, bet us Daugawas krašta stahwoht to newareja pumpeht ta teela karstuma labad. Tahlak us leiju krašts ar afmineem brugehts bij par stahwu preeksch nostahweščānas un Daugawā, paščā malā, stahweja kugi, kas wispirms bij jaglahbj no uguns. Tā nu uguns sprizehm waijadsēja no stahwa krašta kahpt us plashkātahm un no tureenes uhdeni dših gaisā, kas lai slahpetu ugunsleefmas un aisturetu ugunsgrēhka fohkus. Pee rahma gaisa ugunsdsehsejeem tad ari laimejahs isglahbt no pohsta to namu rindu, kas tik pahrschauru eelinu stahw tahlak us Zelgawas pusē, kaut gan tur karstums bij tik leels, ka dascheem nameem ruhtes pahrs-

sprahga un weenam augščhtahšča jau pilnigi aisdegahs, kā ari weenu mallas schkubniti, apakšč paščas uguns sraumes. Schis ugunsgrēhks, kas paščā meega laikā dauds zilwekus isbaideja, daudseem mantu aprija un pa gaisu plohsidamees un Daugawā speegeledamees wisu Rihgu apspihdeja, — bij pateesi breefmigs. Wisa ta namu rinda stary abeem Daugawas tilteem, lihds pirmai schkehrseelai, ir tapusi par laupijumu, kas ahripilsehtas uguns apdrohschināschānas beedribā bijusi apdrohschinata us 42,000 rubleem.

Zilweks, paldeews Deewam, neweens nau tapis ugunei par upuri, bet dauds mantas.

Swehtdeenās rahmā, jaukā rihkā wehl leels duhmu stabs no tahs pohsta weetas kahpa gaisā, un tik ap pulksten 4. ugunsdsehsejeem laimejahs par uguni dabuht wirsrohku, kaut gan wehl ilgi pehž tam uguns wehl schur un tur kurejahs sprizehm darbu dohdama, wehl ohtrā deenā duhmu stabs to weetu apšhmeja.

Rabaga nodeguscheem eedfihwotajeem tas swehtdeenās rihks bij gan breefmigs. Daschi no saweem degdameem mahjokleem behgdami bij glahbuschees Daugawā us plashkatas. Zitūs mantas gabalus teem patlaban uguns aprija, ziti peldeja turpat pa uhdeni. Daschi atkal us dselszeta, peematus, bij dabujuschī sawu patwehrumu. Us dselszeta Daugmalā nodeguschee Schihdini bij apmetuschees lehgeri. Leelee gauschi waideja, masee behrnini pliki kreklina lehkdami preezajahs; jo tee no wisas nelaimes neko nesinaja, turklahk laizinsch bij jauks un mihla debes teem bija par paspahri. Tē it peepeschi wezais Tehws pahrs Dubulteem fahka bahrtees un tumšchi mahkuti duzinadami klahk skrehjuschi ar sawahm leelahm leetus lahsehm apflaginaja tohs nelaimigohs un wina atlikusčas mantinas.

Fr. M.

Tehrpatas fohlu aprinka jaunais kurators Saburow 20. Juli ir muhsu kunga un Keisara preekschā bijis.

Orelas gubernā Bransklas pilsehts atkal ar uguni aisgahjis, kahdi 600 nami ir nodeguschī, us dauds werstehm esohk tik drupas un pelnu gubas atlikusčas.

No ahresemehm.

Bruschu waldischāna issludinajusi, ka us Itāliju wina atwehl sirus pahroht. Tik jau ar to walsti stahw zitadā draudsi bā nekā ar Franziju.

Parisē 1. August ir sanahkuschi us konferenzi kungi is daschadahm walstihm, kas grib fanest kophā tahs daschadas gudroschānas un wehroschānas geografijas leetas. Schi geografiska konferenze tohp tureta fenakās Keisara pils jahles, Dukeriju pili. Sahles bij flaitisti ispuschkotas un ari pats walsts presidents Mak Mahons bij pee sapulzes atwehroschānas klahk; sanahkuscho beedru flaitis bij pee 800. Ari leelfirstene Marija no Kreewusemes bij us sapulzi nobraukusi un tai tika krehlis eerahdihts blakam Franzijas presidentam. Ari kreewu leelfirstu Konstantinu gaida us sapulzi.

Englantes senatā bij leels lehrams. Englandeeschī jau sen gaida us likumu, kas deretu kugineeku tandihm par aisstahwu, jo dauds mantas fahrigi un nebehdneeku kaufmani uspehrt un tura bruhkē wezus isdehdejuschus kugus, kas us juhras pohstā eet un dauds kugineeku dšihwibai galu atnes. Tahdi nerehkina neko par zilweku dšihwibahm un luhko tik, kā sawu pelnu dsen. Waldischāna ari bij jau jaunu likumu sagatawojusi un gribeja to dehl apspreeščānas preekschā list, bet ais daschadeem kawekleem to leetu atlika us turpmaku laiku

pee malas. Dauds runas fungi stipri faskaitahs par to, ka tik dedsiņu leetu wilzina. Weens no teem, Plimsols wahrda, bij tik lohti aif tahs leetas aifgrahbts, ka dusmas nemas sawu mehli newaldija, bet ar duhrehm rahdidams senata preekscha ar rupjeem wahrdeem scho wilzinaschanu waldischanai pahmeta. Wina istureschanahs nu gan bij tik rupja, ka senats to newareja pazeeft; lai leelaks lehrums nezeltos, tad Plimsola draugi wina nehma aif rohkas un atwilla krehslods atpakal un presidents tam dewa padohmu eet un nemtees nedefu laiku preeksch apmeerinaschanas. Plimsols pats ari manija, ka bij neklahjigi darijis un par scho senata apfaitinaschanu luhda peedohschanu, bet tai leeta pascha winsch us to dedsiņako pastahweja us tam, ka winsch nesin deefgan bahrgu wahrdu, kahdas ta mineta likumu aiskaweschana peln, jo nekaitamas dshwi-bas tohpoht ta tihfschi apkautas. Ka Plimsols senatu apkaitinajis, to laudis jau ir aismirfufchi, bet wina gohds, ka ir aistahwejis tohs nabadsinuss, eet tagad zaur wifu walsti un katra buhdina un us katra fuga daudina Plimsola wahrdu. Waldischanai tas gan nau gahrdi dsirdams un derehs par mahzibu.

Turkos tas dumpis Herzegowina wehl eet us preekschu, bet ka leekahs schoreis wehl sultana armija to spehs gan isbeigt. Domehr dsird, ka ari zitas leelwalstis stipri fahk gartureni darbotees un melle pakal, waj tad ihsti Turks ari walda pareisi sawus laudis.

Turki zihnahs wehl pilna zihnischanā ar saweem dumpineekem Herzegowina; ka manams, dumpineekem nahf stipra palihdsiba no zeemineem, kas ari labpreht Turku waldbibu nokraitohs, ja tik ween spehtu. Dumpineekem esohht tagad kahdas 3500 slintis un tee ir wiswairak ar seewahm un behrneem un lohpeem fakahpuschi kalnds, ta ka gruhti tur klahht tikt. Weens apgabals tika zaur to pee meera dabuhts, ka Turku waldischanā bij luhgusi Mostaras biskapam, lai tas eet un ar labu atgreesch laudis no dumposchanahs, zaur to neko zitu nepanahs, ka tik behdas un sohdbibu. Biskapa wahrdi esohht ari lauschu sirdis us ohtru pusi greefschi, ta ka tee ir eerohsichus nolikuschi un mahjas atpakal nahkuschi.

Deenwidus-Amerika ap Morakaibo ir stipra semes trihzeschana bijusi, kur ari kahdi 14 tuhst. zilweki sawu dshwibu pasandejuschi. Lihki guleja pa fakrituscho namu drupahm un karsta faule tohs ahtri truhds pahrewhrtija; bet no wifas tahs pohsta weetas radahs tik nejauks, neweseligis gais, ka daudsi, kas wehl nahza, mantas pa drupahm lasiht, apsirga un apmira. Wiswairak tee turige laudis ir pohsta aishahjuschi, jo tee dshwoja muhretas swarigakas ehkas, kas gahsdamahs wifus apstā un wifu aprako.

Amerika, Nu-Jorkas pilsehta, beidsams 10 gads ir 98 zilweki atneegufchi to wezumu no pahri par 100 gadeem. Wisleelakais wezums bij weenam nehgerim (133 gadi), tad weenai nehgerinei (118 g.) un weenai baltai seewai (113 g.). Un ari scee wezifchi bij wisi darba strahdneeku laudis; no islepuscheem augstmaneem, kam daudis weeglakas deenas, neweens nebij tahdu pilnu muhschu peedshwojis. S.

Wisjaunakahs sinas.

Nupat mums sino, ka Sunaktes draudse 14. Augustā tiks dseedaschanas swehtti notureti.

Zeen. Brasche tehws, fenakais Mihzes mahzitajs ir weenu grabmatu farakstijis un lizis drukaht, kas derehs ihwaschi preeksch Bahzeescheem, kas grib Latweeschu walodu mahzitees. Grabmata schkirahs 4 nodakās ihja gramatika, latw. mahz. un wahz. latw. leksikons, un farunaschanahs. Sarakstijajs ir pashtstams ka dshksch latw. walodas pratejs; to apleezinahs, ari schis wina darbs.

Widsemes skohlotaju sapulze ir Ballā 2. un 3. Juli notureta. Par presidenti tai bij skohlu pahluhks, Smiltenes zeen. mahzitajs Guleke. Sanakfufchi bij 94 konferenzes lohzeeki. Klah-takas sinas par scho konferenzi nahkoscha peelikumā.

Us Mihgas-Tukuma dselszeka patlaban strahdajohht pee Dubulteem leelupes krasus nostiprinajohht, pahli tohpoht semē dshiti un weens ar ohtru faseti ta ka drohscha zeta weeta lai rohдахs.

(Rig. Zeit.)

Preeksch Pehterburgas swehru dahra nupat ar fugi no Libekas tika atwesti: 2 schirofi; 1 jauns lauma no Amerikas, 4½ pehdu augstma, 2 sudraba laumas, weena 20 pehdu gara milu tschuhfla (Boa constrictor) un weens brunu rupuzis no 15 pohdu sinaguma. S.

Abdarischanā nefs anglus.

IV.

(Beigums.)

To besdeewigu elkons tohy falauts, bet tas kungs ustur to talsu.

Is sawas patwehrtmes bij Zahnitis wifu redsejis, ka teefas sulaini wina tehwa aisweda. Gan lohti wina sirds par to fahpeja, bet tomeht zeribu ne-ometa, sinadams, ka palihgs un glahbschana is beddahm tuwu klahht esohht. It ka sibins wina buhtu trahpijis, kad sawa glahbeja wahrdu isdsirda, ko James tehvam teiza, kad winsch tur preekschamā slegu klauhsjahs. Tas bij tas wahrds, ko bij aismirjis un kuru nekahda wihse wairs newareja atzeretees. No preeka winsch bij esauzees un tad ahtri zaur durwihm aisskrehjis, lai James wina nepamanitu. Sawā patwehrtme winsch wehl rejs wifu pahrodhmaja, ko James bij runajis, un ari tuhda zeeti apnehmahs pee Katmersena eet, un winam pasinoht, kahds likens winam gaidams. Jau buhtu aistezejis, te apdohmajahs wehl us mahti gaidiht, jo leela lauschu dshsmā winsch bija no tahs atkhhdis. Mahtei wajadsēja wifu sinahht, kas notizis, jo zitati ta buhtu lohti behdajsees deht tehwa, bes tam ari to preeka sinu dsirdeht, ka nu wina glahbejs atrasts. Nebija ari ilgi jagaida, tik ko James ap stuhri lauschu dshsmā pasuda, te nahza mahte lehni us mahju pusi. Zahnitis preti tezedams sauz: „Maht, maht! es nesu preezigas sinas.“ Ar steig-schanu winsch tai wifu isteiza, kas bija notizis, un kas wihse mahtes sirdi dsili satreeja. „Tehwa deht tew nau neko ko bihtees, tu redsefi, ka Katmersena kungs wina wehl schowakar no zeetuma atswabinahs un tad wehl laimigas deenas peedshwosim.“

„Gohds Deewam, kas ar scho zeribas staru muhsu behdu nakti apspihdejis,“ mahte rohkas falikdama sazija. „Kungs tawa schehlastiba sneeds lihds debesim!“ Tu esi tuwu teem, kam falausta sirds un palihdsi wifem, kas Dewi peesauz!“ „Mihkais dehts, kad tu teescham sini, ka Katmersena kungs muhsu glahbejs, tad nekawejees, steidsees drihs pee wina noeet, luhds no wina palihdsibu un stahsti, ko kaunais James nodohmajis winam dariht. Wakars drihs buhs klahht un daudis laika wairs ne-atleef; steidsees, steidsees, ka par wehlu neaishnahzi.“

„Nah; man lihdsja,“ Zehnitis fazija, „Katmersena lungs teefcham preezafees tewi redsoht.“ — „Un laut ari ne, tad tomehr ta ir falda firds apfinaschana winam no firds pateikt par wifu, fo winsch lihds schim mums laba darijis, muhs no pohsta glahbdams. Es eefchu tew lihds, mans dehl.“ — „Ubi bes kahdas kawefchana; aifgahja. Zaur to ka Zehnitis tagad finaja, fur Katmersena lungs dsihwo, tas weegli wina namu usgahja. To fashneedtis pee durwihm, pulksteni pawilka un drihs no fulaina tapa eelaifsti. Gadijabs, ka tas pats fulainis atwehra, kas winu toreis us mohjahm pawadija, tadeht winu ceraudfidams preezigi eefauzahs: „waj tu te Zehniti? Kungs un masa Marijina preezafees tewi atkal redseht! wini jau daudfreis tewi peemineja. Bet kas ta par feewu, kas tew lihds.“ — „Da ir mana mahte, wina grib Katmersena lungam par wina labu firdi pateiktees un tadeht man lihds atnahza. Waj kungs mahja?“ — „Ir gan,“ fulainis atbildeja un makti gohda-pratigi fweizinaja. „Luhdsu wedat tad muhs drihs pee kunga, jo man winam kas jastahsta.“ „Es tuhliit tewi un tawu mahiti peeteiffchu, pakawejatees til ilgi schini kambari.“ Sulainis ahtri par trepehm aifgahja, teekams Zehnitis un wina mahte kambari gaidija ar pulstoschahm firdihm us Katmersena lungu. Tif fo pahri minutes bija gaidijufchi, te dsirdeja no angfchas preezigu behrna balfi, ar weegleem fohleem Marijina par trepehm notezeja un fmaiddama kambari eenahza. „Zehniti, waj nu reis efi atnahzis,“ wina preezigi fazija. „Kur tu tif ilgi biri? mehs tewi jau fen gaidijufchi.“ „Es juhs ne-efmu wis aismirfif,“ Zehnitis atbildeja, kam aif preeka afaras azis mirdseja. „It arweenu efmu us jums dohmajis, bet aif preeka par tif dauds naudas, fo kungs man schinkloja wina wahrdu biju aismirfif!“ „Sinams tad nu tu gan newareji atnahkt, bet ka tad tu tagad to dabuji finahkt?“ „Do man wajjaga lungam pascham fahstihkt, jo tas notika us brihnifschigiu wihfi.“ „Al, ta ir tawa mahte?“ masa tif tagad to bahlu feewu eewehrodama wajjaja. „Kadeht tu man to ahtraki neteizi, tawa mahte dufmofees, ka winai tif ilgi lifu gaidiht.“ „Al ne,“ wina fazija, „es efmu lohiti preezajufees, ka manu Zehniti tif mihlu turat.“ — „Bet nu nahkt, tehws jau augfcha us mums gaida.“ „Ar weegleem fohleem wina papreeksch uftezeja pa trepehm un Zehniti ar wina mahiti eeweda pee fawa tehwa. Katmersena lungs it laipnigi usluhloja jautro sehnu, ta ka schis firdi aifgrahfts pee wina peesteidsahs un wina kahjas apkampa un wina rohku ar afarahm flazinaja. Katmersena noglaudija laipnigi wina fprohgotu galwinu un fazija „apmeerinajees, mans dehl.“ Lihds ar Zehniti ari wina mahte tapat no firds winam pateizahs, peeminedama, ka winsch tohs no tif gruhthahm behdahm glahbis un Deews lai winu bagatigi par to fwehtioht. Katmersena lungam peetika winus meerinajohkt, lihds beidsioht tif tahl tika, ka Zehnitis fpehja wifu ifstahstihkt, ka wineem lihds schim gahjis, un kahda wihse tagad atkal no jauna pee wina atwadihis. Katmersena lungs klauffjahs wifu ar leelu usmanibu un fabijahs deefgan dsirdehdams, kahdas breefmas winam buhtu usgahjufchas.

„Al Kungs, zeef ne-isdibinajami ir tawi zefi, zeef bagati Tu atmakfa fo masu dahwanu!“ Katmersena lungs fazija. „Waj finat, mani mihli, ja tam negantneekam buhtu isdeweef schini nakti mana kantori eelauftees un fargu pahrawareht un wifu iflaupiht, tad rihta buhtu glufchi nabags; jo wifa mana manta un bes tam ari ta, fo no ziteem aifnehmis, atrohdaht tagad mana kantori, tapehz ka no rihta gribu ar wifu

fcho naidu leelu andeli nosfehgt, no kuras man leela peina atleht. Tu efi man no schis nelaimes ifglahbis un kahda wihse to dahwanu, fo tew toreis fneedsu, ar dauds augleem atlihdsinajis. Rihtu wairaf no tam runafim; bet fchodeen gahdafim, ka mana manta paleef pasargata un ka laundari rohla dabunam, lai joprohjam ari newar zituf aplaupiht. Krehfla jau metahs, tadeht nau fo kaweht.“

„Al luhgtu atzeretees ari pehz mana tehwa, kas tagad zeetumâ fmoht, Katmersena lungs.“

„Sinams, mihlais pufens,“ Katmersena atbildeja. „Rihtu it agri winsch tiks atlaifst. Jau fchodeen tas waretu notikt, ja nebuhtu jabihstahs, ka blehdneeks zaur tam tohp usmanigs darihst. Tas war gaditees, ka winsch wehl reis no-eet zeetumâ mehginahkt tawu tehwu pahrrunahkt, lai tam par palihgu metahs. Warbuht winsch zere, ka tagad zeetumâ tawa tehwa firds winam atdarifees, tahs launas peefohlfchana; peekemt. Bet ja nu tawu tehwu zeetumâ ne-atrastu, tad tuhliit noprastu, ka wina launa apweefchana; finama tapufi, un tad fawu negantibu pawilzinatu us zitu isdewigaku brihdi. Schoreis wajjaga laundari wina pascha nagos fahert un teefahm no-dohkt. Waj tu to faprohti, Zehniti?“

„Saprohtu deefgan un gribu ar meeru dohtees.“ „Al laut tif mans wihse atkautohs tahm kahrdinafchana;“ ta feewa fazija. Brihtinu adohmadamahs ta atkal teiza: „Winsch to fpehs, es pasihstu wina firdi, waj pats wehl neleginaja: ka ar preeku grib meefigi behdas zeest, nekâ dwehfeli muhschigâ pasufchana; gahst. Winsch stipri pakaujabs us fawu Deewu!“

„Tadeht ari nau fo fchaubitees,“ Katmersena lungs fazija pahrlreezinahst. Bet nu nau fo kaweht, juhs un Zehnitis sinams tagad paleekat pee mums un warat few laifu pakawetees, man jasteidsahs wifu fagahdahkt, eekam wehl laifs. Ne wifai ilgi, tad buhychu ari mahja. „Katmersena lungs zepuri nehmis teefcham us polizejas namu aifgahja un wifu ifstahstija polizejas lungam, kahda aplaupifchana wina namam draudoht. Polizejas lungs winu apmeerinaja, apfohlidams, ka netiffoht kawehst wina mantu apfargahkt un blehdi rohla dabuht. Juhs warat meerigi mahjas eet, un atwehlat mums tif par to gahdahkt, tomehr ja gribat manu padohmu klauffiht, tad leekat naidu no kantora zituf drohfschâ weeta aifneht, un nogaidat, kas no muhsu pufes notiks. Eekam pulkstens 10 buhs, dohfschu jums klahtakas finas.“

Katmersena lungs pateizees atfweizinojahs no teefas kunga, aifgahja mahja un fche ar fawu fulainu palihdsibu naudas lahdi aufschas tahschâ lika usneht. Pehz tam atkal gahja fawâ iftabâ un nogaidija, fo teefas darifchoht.

Pulkstens tif fo 10 fira, te tapa pee durwihm fchkindinahts. Sulainis durwis atdarijis eelaida fwefchu bahdairu lungu, schis tuhliit pagehreja ar Katmersena lungu runahkt, jo bija meens no teefas lungeem. Sarunajotees winam wifu ifstahstija, ka winam jadara. „Jufsu namâ wifas pee-eijamas weetas jau no maneem laudihm ir apfehstas, ta ka faglam nekuf newar isdobtees ifsprukt. Mehs winu waretum nograhkt, eekam winsch wehl juhfu namâ kahju zehlis, bet tas nebuht nau muhsu nodohms, jo mehs winu gribam pee paschas kahdsibas notwehrt. Pee tam mums wajjadsetu kahdus no maneem salditeem paschâ namâ kantorum turumâ paslehpt, us fo es no jums isluhdschs atwehleschana.“

„Labpragt wifu namu jums atwehlu, darat kà dohmajat labaki esam,“ Katmerfens atbildeja.

Wirfneeks aigahja un pehz pahri minutehm ar 6 stipreem wihreem atnahja, kuri pa dalahm kantori, pa dalahm preeksch kantora durwihm tapa paslehtpi un teem bij peekohdinahs, prahrtigi isturetees. Wehl wirfneeks peekohdinaja, ka, til-lihds, ka kas eewehrojams notizis, lai winam augfchas tahschà tuhliit finojoht.

Wehl stundas laifu wifì kophà fehdeja, tad behrni un Zahnischa mahte aigahja guleht, un til Katmerfena kungs weens palika kahjäs, negribedams wirfneeku weenu atstahht. Schis pawehleja, ka wisäs maläs buhschoht klusu un meerigi isturetees un it kà arweenu wisäs ugunis isdsehst, lai saglam nebuhtu nekur ko schaubitees. Wifis notika pehz wina pawehleschänas, un drihs wifis nams bija til klusu kà ismiris. Stunda pehz stundas aigahja, pat leelafahs eelas palika tuffchas no laudihm, klusa pufnaktis bija atfneegta, til reti kahdus fohltus dsirdeja us eelas no kahda nakts staigataja.

„Kad til winsch nahks!“ Katmerfens fazija lehni wirfneekam. „Gfat til meerigi, mans kungs, jo reti sagli eelau-schahs ahtrakt kà stundu preeksch gaismas.“

Patlaban pulkstens sita weenu pehz pufnaktes, un wehl abi kungi klusu fehdeja. Wirfneeks krehflu nehmis nesehdahs pee weena lohga, zaur kuru labu gabalu no eelas wareja pahredseht. Behz brihtina eefahka winsch zeeti us weenu pufi luhkocht un luhdja, ka lai Katmerfena kungs lehni klahhtak nahkocht.

„Man leekahs, ka tas blehdis jau tur par eelu nahk,“ winsch fazija. Lai gan tumfch, tomehr nomanu, ka kahds klusu un ahtri gar nameem us preekschu dohdahs. Redsat fur nahk, arweenu klahhtak — luhkofim, waj winsch garam ees — nè — të winsch stahw, un apluhko juhfu namu! Na, pagaidi; eekam tu to dohmast, buhs taws mehrs pilns! tas winsch ir. Ar usmanibu skatijahs nama kungs us eelu, un redseja, lai gan ne it skaidri, wihru stahwam, kurfch aifsehgateem lohga flehgeem tuwojahs un daschäs leetas no kabatas iswilla. Drihs eefahka ar tahm strahdaht, bet til lehni, ka til ko wareja dsirdeht. Knapi peežas minutes bij pagahjuschas, të tapa lehni pee istabas durwihm peebungahs un ari drihs kahds no saldatem eenahja. „Blehdis nu ir klahht“, winsch fazija lehni. „Ko mums nu buhs dariht?“ „Laujat winam til meerigi kantori eelaustees,“ wirfneeks pawehleja, „bet tillihds ka winsch eekschà, tad buhs tuhliit flehgi atkal zeeti aistaisiht un diwi waktes ahrapufè pee flehga nolikt. Zuhz ziti isturatees meerigi, lihds es patè leija nonahkschu.“

Saldats atkal drihs pasuda un kungi no jauna skatijahs zaur lohgu, ar kahdu jautribu saglis strahdaja. Behz seerendel stundas winam jau bij isdewees lohga flehgi atwehrt, un tagad bes kahdahm grubtibahm wareja kantori eekahpt. Wehl til lohgu atwehra un kà kakis jau bij kantori eekschà. — „Schis laupitajis jau laikam ilgi sawu amatu kophis, jo aplam weikli strahdaja; bet nu ir tomehr reis lamatäs eelihdis un wairs ahèa netiks. Redsat, të jau mani laudis nostahjahs preeksch uslausta lohga us wakti.“ Schohs wahdus fazijis wirfneeks sawu sohbinu is maktes willa un steidsahs lihds ar Katmerfena kungu leija pee saweem saldatem.

„Us preekschu!“ pawehleschana atskaneja. Drihs wifì is saweem fakteem islihdschi kantori eegahja un masus wehjlukturus, ko lihds schim apakfch drehbehm bij paslehpufchi iswilla, zaur ko wisäs malas tapa gaischas. Wini eeraudfija laupitaju patlaban ar masu sagla wehjlukturiti par kahdu atmuhketu kasti pahreelufschohs. Winsch wifu til klusu bij isdarijis, ka pat kantora fulainis blakam kambari nebij usmohdees. Kad nu laundaris saldatus eeraudfija, tad dikti eebtahwahs un ar weenu lehzeenu bij pee lohga, zaur kuru bij eelihdis. Bet par wehlu, lohgs bij atkal zeeti aistaisihts, kà ka saglis, lai gan ar wifu spehku zihnijahs to atgruhst wakà, to tomehr ne-eespehja. It kà breefmigs swehrs nolizees us lehzeenu, kà winsch notupees un sohbus greefdams saldatus breefmigi usluhkoja, kuri patlaban winam tuwojahs.

„Atwakal!“ winsch blahwa, patlaban diwi lahdetas pistoles is johstas raudams. „To pirmo, kas man tuwofees, es noschau-fchu.“ „Neeli, laudis!“ wirfneeks fazija. „Das blehdis til draude, winsch nesehaus, sinadams ka tad winam jakarajahs. Us preekschu! grabbeet winu!“

Duhsehigi wini laufahs Jamesam klahhtak, ari tee ziti saldati wehl peesteidsahs un jau litahs, ka nu winu jau fanems. Bet paschà tai brihdi, kur tee winu gribeja grabht, uslehjahs winsch eebtaudamees un abas pistoles isfchahwis, gahlahs ar johni us preekschu un zauri saldatu rindai. Diwi saldati pakrita no lohdehm trahpiti; scho breefmu brihdi eewehrodams, winsch ahtri dewahs us nama durwihm, kuras zereja wakam atrast. Bet wirfneeks ari jau to bij eewehrojis un patlaban, ka sleptawa dohmaja, ka nu jau buhschoht isglahbts, të winu fagrahba diwi stipri wihri pee durwihm. Tà nu bija beigts un jau pehz kahdahm minutehm faseeks, pehz winu lahdedamu us zeetumu aifweda. Tee diwi saldati til par laimi bij weegli eewainoti un atspirga drihs kà, ka paschi bes palihdsibas spehja us mahjahm aiseet un tur sawas wainas likt faseet. Wina beedri tohs pawadija, un ari wirfneeks no Katmerfena kunga atweizinjahs, bes kahdu pateizibu no wina peenendam. „Kahds fohds schim laundarim gan gaidams?“ Katmerfena kungs beidscht waizaja.

„Jau rihtu tiks tas negantneeks palahrts“, wirfneeks atbildeja un aigahja peescheem skanoht, bet Katmerfena kungs dewahs sawà kambari, kur pahri stundas nogulahs pehz trauzetas breefmu nakts.

No rihta wifì Katmerfena kunga namà til ar preezigeem waigeem fmaidija. Jau it agri bij Dahwids no zeetuma islaists un jutahs atkal til laimigs saweju widu. Katmerfena kungs wifu pateizibu no Dahwida atraidija un fewi wehl par wina parahdneeku usluhkoja, tadeht ari tuhliit tam fazija, ka joprobham nodohmajis par winu gahdaht. Winsch to uszih-tigu Dahwidu eezehla par usraugu sawds leelds fabrikds, eerahdija tam ruhmi sawà pascha namà un makfaja tam til leelu lohni, ka bes behdahm wareja sawu muhschu pawadiht. Maso Zahniti winsch mihleja kà sawu paschu behrnu, lika winu kreetni isflohloht un kad pufsens jau par staltu wihru bij isaudfis, tad peenehma to kà dalibneeku sawà leelà andelè, un beidscht tam dewa sawu mihligu un skaisstu meitu Mariju par fewu.

Wifì fadsihwoja laimigi leelu wezumu. Wini tureja al-lasch Deewu preeksch azihm un sirdi un ne-aismirsa nekad to leelu schehlastibu, ko tas teem bij parahdijis.

Pateizat ir juhs Deewam, kas scho stahstu lasat, par wina labdarischanahm, ar kureem Winsch juhs ideenas, ja pat stundas apdabwino; tas Kungs muhsu Deews ir weens laipnigs Tehws, un Wina ischelasiba paleel muhschigi. Ne-aismirstat ari tohs nabagus un nespehneekus; tee, kas faweam tuwaleem palihds, teem tas Kungs atkal palihdschis un to masumu, ko teqzitam sneeguschi, ar ne-ismehrojameem augleem atmakfahs. Tee taisni buhs mans ihpafchums pastara deena, faka tas kungs, un es grihu winus fargabt, ka kahds wihrs fawu dehlu farga, kad tas tam klausa. Un jums buhs redseht, kahda starpiba buhs stary teem taisneem un netaisneem, un stary teem, kas Deewam klausa un kas Winam neklausa! Labdarischanah nes fawus augtus. K. S.

Wihstais Ohfschtera brahl!

Jau nedelas un mehneschi aistezejuschi un tu nebuht ne-nahz us muhsu pusi weefibas, it ka mehse tew sweschineeki buhtu. — Nahz pee mums ohgas, jo rudsu talka tu tal wairs ne-atnahski.

Pee mums leels faufums un karstums pee 25 grahdeem daschu deenu, ta ka ranjamees kreklods ismetuschees, ka jau par „jeena laiku.“ — Seena mums gan buhs, bet — wafareja buhs knapa, ta buhtinajs isdega faules karstumā. Rudsus jau noplawahm. Tee rahdahs wahrpas labi; redsehs, ka rija birs! — Par faimi, ihpafchi par puifcheem, dsird schur un tur fuhdsamees, ka tee gan leelas lohnes, gahrda ehdeena un dauds paswehtku gribedami, taf flinki pee darba un nepaklausigi. — Ta nesen weens fainneeks par fawu puifi goudahs: Winsch teel fawam puifim swehtdeenu pawakarē isheet us ganibahm sirgus tai leela karstumā apskatitees un padfirdiht. — Puifis atteiz strupi: „Swehtdeena peeder man!“ un negahja wis firdsinus apraudsiht, bet us — „balli“ Meschmales frohgeli. Tur labi islustejees pahnahzis goifma, gul lihds brohlastei un — tad til wirjahs ar gareem kaulcem, kas wehl gurdeni — pee darba. — Lohpinus padfirdiht swehtdeena esohht grehks un — frohga ballēs lustetees ne! — Nau nu!!

Atkal zits puifis no schi apgabala, bet itin weegliis kufainis, abgahjis pus aprinki pawafara — fewim deenesta fainneeku isschlidams un — esohht ar 6 faderejis un no wifceem rohkas naudu panehmis; bet gasa igahja sehnam schihbi — krita strahpe un wajadseja katram fawu atlihdsinabt. — Kahdu sellischu nau ir stary deenestneeku laudihm! Tagad nau wairaf wafas rakstihht, patš seena un rudsu laiks, darba pilnas rohkas! Beredams, ka Tu drihs nahski muhs apmekleht, mums lihdsesi abbotus chst un ohgas nahski lihds, kur tad wairaf runasim, paleeku ar sweizinaschanu

Klikatu Ehwerts.

Papahrdeeschds, Seena mehnesi 1875.

No 7. Mai.

1. Uf Zalgawas-Rihgas dselzeta.

(II. kl. 1 rubl. un III. kl. 56 kop.)

No Zalgawas isbrauz pulst. 7. 50, 9. 50, 4. s. 12. 28.

2. Uf Zalgawas-Moschaitku dselzeta.

(II. kl. 2 rubl. un III. kl. 1 rubl. 14 kop.)

No Zalgawas isbrauz pulst.	3. 42	pehjs pusb.	un	9. 28	wal.
nobrauz Ruzē	5. 44	„	„	11. 4	„
nobrauz Moschaitkds	7. 12	„	„	12. 10	„
No Moschaitkeem isbrauz pulst.	5. 50	no rihha un	9. 15	wal.	
„ Ruzē	7. 27	„	„	19. 25	„
nobrauz Zalgawā	9. 36	„	„	12. 11	„

3. Uf Moschaitku-Seeejas dselzeta.

Moschaitkds isbrauz pulst. 8. 17 wakarā, nobrauz Seeepajā 10. s wakarā. Seeepajā isbrauz pulst. 3. 33 pehjs pusb., „ Moschaitkds 7. 28 wal.

Atbildas.

R. B. — R. Dauds paldeews! Bet tai pascha leeta man no zitas puifis ir ta wehleschanahs pceenesta, lai schim brihscham ta leeta palistu neglata, jo buhschoht warbuhht zitati pabrreunajama.

Z. — W. Ja ir behdiga leeta, kad Zubu warenee tahdus nedarbus dsen, bet deesin, waj tee minetece siki buhs til weegli gaisma isdabujami. Latw. aw. apghadatajs.

Latw. Awischu apghadatajs: J. W. Sakranowicz.

S l u d i n a s c h a n a s.

Saldus frohna pagastateefa usajina wisus tohs, kureem nomiris Lemseres Braifku mahju rentneeks Jakob Braschnewiz parabda palizis, ka ari tohs, kas ne-laihtim ko parabda buhtu, fewi lhdh 18. Septem-ber 1875 g., kura deena par to weentigo isflehgshanas terminu nolista, pee schis teefas peerittees un tur wajadjis buhtu peerabdihht. Wif tee, kas nolista terminu fawas parabdu prasichanas nebuhtu peenefuschu, tiks no prasichanas restehm isflehgiti un parabdneeki turprestim ar dubultu parabdu atmafsu strahveti.

Saldus teefas namā, 19. Juli 1875. (Nr. 501.) Peefehdetajs: P. Rauring. Teefas str.: Kūlpe. 2

Uf Keisariskās Majestetes,

ta patwaldneeka wifas Kreeruw walsts u. t. pr. u. t. pr. u. t. pr. pawehli

tohy no dsuntmufshas Bezpiles pagasta teefas (Kursemes gubernā, Grobbinas apriakti un Durbes krschobli) wif tee, kureem pee 10. Janwar 1875. g. eefsch Bezpiles Bule mahjabm nomiruschās, schi pagasta lohzeffa wakneeka seewas Marie Kirfche, kural uedf behrat, ne brahl, ne ari mahfas pakaf palikuschi,

atstabhahs mantibas, tahdas taisnas prasichanas buhtu, jeb pret to no nelaihes 12. November 1872. g. ezejstu un no winas lautata wihra — pee Bezpiles peeralaita un eefsch turenes Bule mahjabm dsilwoscha wolneeka Jane Kirfche — 16. Juli 1875. g. pee schis pagasta-teefa pee attehū eefneegtu testamenti tahdas eerunafshanas buhtu, zaur schu usajinait 1. September 1875. g., kurfch par to weentigo isflehgshanas terminu nolista, fawas prasichanas un eerunafshanas pee schis pagasta-teefas peeklabjigi usdohht un peerabdihht; jo weblaki neweens wairs neliks klausibts, bet ar muhschigu klufzeeschanu aplists un ar minetu mantofshanas lectu schi pehjs lkuma taps daribts. 2

Bezpiles pagasta-teefa, teefasnamā, 16. Juli 1875. g. (Nr. 38.) Pag. teef. preefshch.: Jabne Schwahn. † † † Pag. teef. str. Bernhard Eugen Rudring.

M a h j a s

ar 150 puhra weetahm semes war dabuhht pikt. Klachtas simas war dabuhht Jaun-Seeewas Kraku mahjas, Dohbeles apriakti. 2

No pirmo August stahweichu sawā pascha namā, Dohbeles (schihdu) eelā Nr. 31, pretim dishajai kasarme. 2 Baron Sacken, pahrtulkotais.

Pee Babnes peeralaitais Wile Syrohge, Wehtera dehls, kuras jau 1874. gadā wajadseja wifpabrigo kara-deenestu isbildihht, bet pee lohsefshanas stellejees nebija, ir atkal us obrtu reisi Babnes kafaulschonas-lidē us 1875. gadu eewests, un wifsch tohy no Babnes pagasta waldischanas usajinabts, scheit bes kaweefshanas dehht kara-deenesta isboldischanas meldeetes.

Tē klacht tohy wifas polizeju teefas peeklabjigi luhgtad, mineto Wile Syrohge, kur wifu fastapru, faneemt zeeti un scheit eefubihht. (Nr. 194) Pagasta wezafais: R. Sturm. Str. Juschnewiz. 2

25 rubl. f. pateizibas maffas

dabu tas, kas naiti no 27. un 28. Juli f. g. Peenawas meschafarga fainneekam Sarne, Jane Bergelch, sagtu sirgu awakal flape jeb usrahda, un probht: dumjsh, behra, neleeks sirgo, ar seeleem kupleem fareem, 7 lihds 8 gadus wezs, firmu bleiti, teelabm nolufuschahm aushm, lkstu degunu un freifshs preefshchajus nags ewshbts. Turklacht ari ir sagti weenti jauni bruhni mableti debtu rati ar dselu ashm. 2 Dshubhtes pagasta waldischanā, 29. Juli 1875. (S. W.) Strihw.: Berg.

M. G. Löwensteina

skolu gramatu un rakstamu lektu pahrdohtuwe, Zeligawā, leclajā eelā Nr. 16, peedahwa jauna semestera eefaktumā wifas bruhkejamas skolas gramatas, jaunās un arī jau bruhketas, kā arī wifus rakstifšanas un skomesšanas materialus par wislehtakeem zeneem.

Bruhketas skolas gramatas teel turpat wirtas jeb pahrmoinitas.

Superfossatu

no Packard Ipswichē (Englantē), kas tē jau wairak kā 10 gadus par labu atrastis un fawu labu ihpafchibu deht jau pirmajā semkobju israhbifšanā 1865. gadā medatu dabuja, pahrdoht no lehgera

P. van Dyk,
leclajā smilfchu eelā Nr. 1.

Semkobjibas

maschines un lauku rihkus,

kā: arklus, ezeschas, fehšanas, damfas un firguspehtu kutamabs, labibas tibramabs un esfelu greechamabs maschines u. t. pr. is flaweneem abrfemes fabrikeem — isdoht no lehgera un us awstelleschānu

P. van Dyk,
leclajā smilfchu eelā Nr. 1.

Kreewu

krufas=apdrohschinaschānas beedriba, dibinata 1871. gadā,

apdrohschina wifadus lauku-raschojumus pret krufas flahdi par lehtahm un nepahr-grohsamahm premijahm.

Klahtafas sīnas dabujamas un apdrohschinaschānas teel preti nemitas:

Zehfīs pee J. W. Erdmann kunga,
Walmeerē „ Th. Joeyffel kunga,
Mukfnes pilsm. pee Wold. Straufs k.

Walfā pee Carl Koch kunga,
Zeligawā „ Liccop un beedra kunga,
Kuldigā „ Ferd. Besthorn kunga.

Nihgā pee Daniel Minus kunga.

Superfossatu

preefch semkobjeem, kas tē jau 10 gadus par labu atrastis, peedahwa par lehtu tirgu andeles weeta

S. Henster,

Zeligawā,
pee masajeem wahrteem, Paul eelā Nr. 13.

Superfossatu

is flaweneem fabrikeem Langdahles un Prentice Brothers Stowmarkut, ar 18—20% foffor-fabbuma klabt, pahrdoht no lehgera us galwofschānu par 3 rubl. 70 kap. par 6 pohdi smagu maifu pret flaidru naudū

J. J. Haase,
Zeligawā, wastēs eelā Nr. 1.

Langdal'es,

beldfamo reis Zeligawās issahdē ar gohda maifu ap-dahwinato

superfossatu

no lehgera lehti pahrdoht

D. W. Krügeris,
Zeligawā, pee efera wahrteem. 1

No gensures atwehlehtā. Nihgā, 4. August 1875.

24. Juli f. g. ir us Gezawas leelzeka starp Zeligawu un krohna Katribnes muifchu felti melna apkaufeta (emaljeereta) kapsele (medaljons) ar diwahm fotografifjahm pasudufi. Kas to kapsele buhtu pazeblis, teel luhgts, wīnu Zeligawā, satajā eelā Nr. 22, par freifū rofku, pret

pateizibas maksu

nodoht.

20 rubl. f. pateizibas maksas

tam, kas pee Meischohtnes pagasta waldivas usrabda, nakti no 27. us 28. Juli f. g. sagu tumfchi silu firgu, ar masu frehpiti un leelu sīmi peerē, balteem plekeem fediltas weelā, 5 gadus wezs un sirtu rubl. wehrtibā.

Wifahm fawahm wezahm lauku kundehm daru fehē sinamu, ta es no Surgeem, f. g. Zeligawā, ftrihwer eelā, baron Behra namā Nr. 16 eefch ebrberga us dīhwi opmelees un to manim preefchlail dohtu uftifjibu arī tagad jeru mantoh.

Juhfu wezs pasīstams
kurpneeks **G. Neuburg.**

Stohlas behrni

war ruhmi dabuht pee madamas Wolochonow, Zeligawā, wezā eelā (Altirafe) Nr. 5.

Wifadas fortes plantu, dehtu un laktu, par 15 kap. no katra rubusa lehtaki, nekā lihds schim ir pahrdohts, peedahwa

G. J. Jakobsohns,

Zeligawā, upe-eelā, aif Hermutha bruhfcha, fawā pafcha satajā namā Nr. 4, jeb katoku eelā Nr. 16, satajā bohde.

Pirmo sorti

wahzfemes,
sweedru un
engli-
fchu

superfosfatu
no isproh-
weta labu-
ma, dabuja un
peedahwa par
lehtu zenn

C. Sepferis
Zeligawā.

Guldina

superfossatu

(no Englantēs)

tur leelu lehgeri un pahrdoht lehti, tā arī peeufhta par wifseem dsefes un uhdenš zeteem.

Gottfr. Germanis,
Zeligawā, pee Dohbeles wahrteem.

Dischleri,

war dabuht darbu pret labu maifu pee bildhauera Willmans Zeligawā, leclajā eelā Nr. 12.

Sehni, kas mahzibā grib eet, tohy turpat weenenti.

Wislabako

superfossatu

pahrdoht par lehtu tirgu

A. N. Popowa
bohde, katoku eelā,
Zeligawā.

Wifas gramatu bohdes dabujams.

Tautas biblio-
teka.

Nr. 3.

Sarkanais Kartels.

Stahs ar weenu jauku bildi.

Maksa 20 kap.

Zeligawā,
pee J. Schablonofu, katoku
eelā Nr. 9.

Wislabako abrfemes

superfossatu

fagaidija ar fehē gada fuftifschānu, pahrdoht eefch leela krabjuma, par wislehtako tirgu, un awstelleschānu preti nem

Heinrich Roehler,

Nihgā, zeligawā-abrriga leclajā eelā Nr. 10,
pee selta Siws.

Drulabif pee J. W. Steffenhaagen un debļa.
(Tē klajt peelikums: Wasnizās un skohlas sīnas.)

Basnizas un fkohtlas sinas.

Weens Kungs, weena tiziba, weena kristiba.

Rahditajs: Sinas. Ewangel. bihbetu beedriba Kreewu walsti. Wifiones sinas.

Sinas.

No Saldus. Latw. aw. Nr. 24. peelikuma, lasam rakstu par jaunzalamu kreisfkohtlu Saldu. Pateescham Sachtineekem taisniba, ka mums Saldu tahdas fkohtlas lohti waijadsetu, jo Kuldiga leelakai dakai gruhti fasnedsama, turklaht bes fchi apgabala buhtu ari dauds fkohtlas behrnu no Tukuma aprinka, ka no Blihdeneekem, Stahrineekem u. z., kureem Tukuma gruhta pee-eeschana, tadeht ka Tukumu kreisfkohtla pahleestu pilna. Bet newaru Sachtineeku zeribai peekrist, ka ar to nodohmatu maksu (1 rubli ik no mahjahm) un ar to fkohtlas naudu jau 3 fkohtlotajus un fkohtlu warehs ustureht. Labas kreisfkohtlas fkohtlotajus nedabuh, kad teem nebuhs wismas 800 rubl. judr. eenahschanas un ja 25 gadus deenejuscheem nebuhs sawa pensija. Ja Sachtineeki zere us Saldus namneeku palihdsibu, tad gan buhs ari wihluschees, jo pee mums no wairak la 150 namneekem buhs leelaka puse, kuri tikai tagad ar leelahm mohklam spehj sawas nodohschanas nomakfahht. Tagadejs meesta preekschstahms J. Hellmann k. jau daudsreis namneekus kohpa aiginajis, lai waretu kahdu pahri simtu rubulu preeksch daktera lohnes kairu gadu labprahitigi doht, bet ko tad no tuffcha lai isdabuhn. Bes tam japeemin, ka ari fkohtlas ehlas weentreis usbuhwetis wismas ik trihs gadus buhs jafalahpa un daschureis japahrbuhwe un kur tad lai wehl scho naudu nem? Kreisfkohtla scheit buhtu lohti deriga un pateesi sawu fwehtibu nestu, un nebuhtu nemis jabihstahs, ka leelaka data no kreisfkohtneekem paliktu fweescha no seuneeku un mahju dsihwes, bet man schkeet, ka bes krohna palihga nespehsim scho fkohtlu few eerikteht nei ustureht. Pehz manahm dohmahm gan muhsu Kuldigas aprinki zels Kuldigas pilfhehta weenu kreisfkohtlu. Un jo ahtraki to daritu, jo labaki tas ari mums buhtu. Jo tur tad ihfa laikla redsehs, ka ta knapi spehs til sawa apgabala behrnus apakfch spahrneem nemt un augsta waldischana redsehs, ka waijadriba ir pehz ohtras kreisfkohtlas un ta tad sinams buhs pee mums Saldu, un kad krohnis palihdsehs Kuldigas fkohtlai, tad tizam, ka ari mums to paschu peeschkies, ihpaschi, kur fchi apgabala pagasti ir gatawi no sawas pufes til leelus upurus nest. Schim laikam buhtu muhsu apgabala pirmis darbs, ka ka tra no tahm pee fchi lohsechanas aprinka peederigahm pagastu waldibahm no sawas pufes skaidri nospreesch, ka apnemahs to augscha minetu gada peemaksu doht. Wehl nesinam, waj wisi tee 22 nowadi jau us tam ir. Tad waretum us fchi pamata tablak mekleht un zeram ko panahht.

Rahds Saldineeks.

Wilande Wang kungs eerikte priwatsfkohtlu ar weenu klasi un 2 nodatahm, ta buhs par preekschfkohtlu us Wilandes gimnastiju.

Palangas muischa tohp jauna kugineeku fkohtla eetaisita. **Polozkas** pilfhehta grib zelt jaunu uniwersiteti.

Italija fkohtlu ministerija gribedama par jaunahm lauffkohtlahm gahdaht, ir pa draudsehm ihpaschu rakstu isklaidusi, kurā uswedina us scho waijadfigu leetu un lai nekur ne-atsauf-tohs us nabadribu, tad waldischana no sawas pufes grib draudsehm leeneht to preeksch fkohtlu buhwehm waijadfigu naudu. Draudsehm, kurahm apakfch 600 dwehselu, ta nauda tohp bes prozentehm dohta, kur wairak dwehselu, tur jamakfa 3 prozentes no kapitaka un pamastim tas kapitals patš. S.

Ewangel. bihbetu beedriba Kreewu walsti,

kas par to ruhpejahs, ka fwehta bihbele wiseem laudihm, ka tram sawa waloda tohp apghadata un jo lehti buhtu peenahkama, zaur sawu galwas komiteju mehds ik 4 gadi sinas par sawu darbu doht; nupat ir atkal idemusi pahrskatu par sawu darboschanohs tais gads 1870 lihds 1874. Ar firsnigu pateizibu us Deewu wina apleezina, ka muhsu ewang. basniza Deewa wahrdi tohp skaidri un schkilsti mahziti, ka ta falkschana un flahpschana pehz ta Dsihwibas Wahrda, wina gohda tureschana un ta dsihschanahs, wina isplatihht nau wis masuma bet, ir wairumā gahjuschi. Ja Deewa wahrda eenaidiba wehl nekur ne-ee drohschinajahs ihsti labjas zeltees un turejahs wairak paslepu. Tajs jufas, kas weetahm zaur wiltigahm mahzibahm radahs, zehlahs wiswairak no tam, ka Deewa wahrdis mas pasina un ka tee nebij wehl wiseem pee-eimami. Tapehz ewang. bihbetu beedriba ir ari wifa schai laikla ruhpejufees, zaur sawas basnizas lohzeekem, kas isklaiti pa wisu tablu walsti dsihwo, to W. Deewa wahrdu ir tam masakajam pulzinam peenest, ka tam buhtu awote, is ka smeltees spehkus un eepreezinaschanu. Nahk gan daschadas dohmas usluhkojohht wifas tahs garigas straumes, kas muhsu laikos zaur laudihm staiga, kas ihpaschi redsami winpus muhsu rohbeschahm weenas pret ohtrahm zihnahs, kur ta netiziba un besdeewiba jo lepni sawu galwu pazel un ranga sawas faites arween wairak daudsus eewaldsinaht, bet kur ari no ohtras pufes atkal jo tuwaki fastahj kohpa wisi Kristus tizigi, wed jo dedsiigi sawu karoschanu, atgainadami pretineekus un stiprinadami sawejus. Ari kauschu fadsihwe stary tahm daschadahm kahrtahm un schkirahm atrohдахs leeli schkehlumi; tahs faites, kas darfa dewejus un darba nehmejus lai faista, tohp raustitas un tee pasauligi prahiti un padohmi, kas tur swahrstahs, nenorahda wis us to selta wahrdu: „Luhds Deewu un strahda!“ Rairigas waldischanas zihnidamahs pret katofu basnizas usdohmatu waru ir zelos eestahjuschas, kur lihds ar neklahjigahm warmahzibahm ari dauds fwehtigi eestahdijumi war weegli tik pa kahjahm nemti. Un pret wiseem teem trubku-

meem paleef tomehr ta weena weeniga sahle, taš swehtais Deewa wahrds, wina pareisa fanemšhana, wina kreetna wal-fašhana. Tapehž jawehlahs, lai bihbelu beedribas fawu swehtigu darbu jo spehžigi spehtu us preefšchu weft.

Ši galwas komitejas dšihwes tohp peeminehte, ka winai taš gohdš bijis muhsu Kungam un Keisaram zaur ministera fungu pašneegt „To swehtu luhgšhanu wišas Kreemu walšs walodas,“ par ko Keisariska majestete fawu pateizibu isteikufi; peemin ari ar šehlabahm bišlapu Ulmani, kas no 1835. g. lihds pat fawai miršhanai (8. Oktober 1871. g.) pee bihbelu beedribas darba ruhpiġu dalibu nehmis. Galles bihbelu drukatawā (Kanstain) tika darbā dohta bihbele Leifšchu walodā, šhini buhs ari taš apokriju gromatas klah, kas engelifšchu beedribas drukā truhft. Šhi jaun-isdohdama bihbele ir ihpašchi preefšch Bruhschu-Leifšchu semes, bet derehs ari preefšch muhsu Leifšchu semes, kaut gan šhe laudihm drukzin fawada ta walodas islohkšne. Katra no šchim bihbelehbm beedribai pašchai malka 1 rubl. 18 kap. un tomehr to pahrdohs par 1 rubli. — Zgaunu bihbeles waloda tika zaur Behterburgas akademijas fungu Wiedemani pahrfkaidrota un ir jau drukā dohta. No Amerikas bihbelu beedribas pušes tiks masa škohlas bihbele igauuu walodā drukata. Galwas komiteja ar generalkonfistorijas peepalihdsibu šhini laikā tuhpejahs isdibinaht un nogrunteht, ka neweena luteru draudse Kreewijā lai nau, kas nebuhtu pee kahdas bihbelu beedribas peeseeta.

Galwas beedribai ir 21 apafškomitejas: 1) Rihgas komit. Klahtakas sinas israhda, ka dauds draudses ir jau ihsti bagatas pee bihbelehbm, tā: Kalzenawa, Pirku muischa, Straupe; Jaun-Peebalgā, ir wišnabagalai šaimitei ir fawa bihbele, Mohpašchā tohp katram pee eeswehtifšhanas Jauna deriba muhscha zelā lihds dohta; Krimuldā dohd bihbeles rekrufšcheem lihds; masturigeem tohp pa pušmaksu pahrdohstas; Mattihšchu draudse swehti ar leelu preeku bihbeles swehtkus u. t. pr. Atpakat luhkojoht us wišu to darbu Widsemē, ka waretu Latweešcheem wina pašchu waloda swehtus Deewa wahrds rohla doht, pašneedsam tē wehl šchihš sinas. Kad 1522. gadā Rihga un ari ziti Widsemes pilsehti peenehma ewang. luteru tizibu, tad ari radahs jo stipra wajadšiba pehž Deewa wahrdeem latweešchu walodā; bet wehl aigahja labs laiks, kamehr Latweešchi us laukeem pee šklaidras ewangeliuma tizibas nahža. Pohlu laikos katolu waldifšhana ar waru laudis speeda atpakal katolu tizibā nahža ari wehl fara laiki, kur meera darbi nezil neweizahs; tur klah laušchu waloda pati bij wehl lohti ne-iskohpta preefšch raksteem; bij tapehž wišpirms latw. rakstu waloda janogrunte, lai war Latweešchus mahziht lašht. Tā tad zaur Kursemes leelunga Gothard Kettera gahdaschanu daschi Kursemes mahzitaji 1586. gadā isdewa ewangeliumus un lekzionus latw. walodā; bij ari jau daschi preefšchdarbi dariti preefšch wišas bihbeles pahrzelschanas (Dahwida dseefmas un Salamana šalami wahrdi no Gezelius 1628. g.). Katrs draudses mahzitajs pahrzehla preefšch fawahm wajadšibahm pa gabalam is swehteem raksteem un šchahdi krahjumi arween wairojahs. 1664. gadā Widsemes mahzitaju sinode usdewa 10 mahzitajeem Dahwida dseefmas pahrzelt šklaidrā latw. walodā. Tē nu atmahža šhini laikā us Widsemi weens jauneklis, 21 g. wežs no Wahzemes, Ernst Gluck, tam ta firds jo dšiti eeschehlojahs par

Latweešchu truhkumu pee fw. raksteem un wišch usnehmahs šcho darbu dariht; wišch mahzijahs latw. walodu Widsemē, studeereja atkal Wahzsemē ebreifku un greekifku walodu un atpakal nahzis un par mahzitaju buhdams Dinamintē, pehž tam Seltin muischā wišch nu dšihwi strahdaja pee bihbeles grahmatahm. 1681. gadā generalsuperdents Jahnis Fischers isluhdsahs no Sweedru kehnina Kahrta XI. to atwehleschanu, bihbeli likt pahrzelt latw. walodā un dabuja us to peepalihdsibu ar 7500 dahldereem. Nu Gluck ar Leelwahrdes mahzitaju Witten šcho darbu rohla nehma. Komifione no Widsemes un Kursemes prahwesteem to darbu wehlreis isgahja zauri un 1685. g. drukaja Jaunu testamenti un 1689. gadā Bezu testamenti. Us pirmo lahgu drukaja 1500 bihbeles. Kahdas 500 no tahm tika isšchinkotas, bet ari ar tahm zitahm ta pahrdohšhana mas weizahs; wehl 1702. gadā bij kahdas 309. Tai gadā 1709 pee daugawas ledus eeschanas šapludschais uhdens ari eelausahs Rihgas dohm basnizas gangi un šapohstija datu no šchim bihbelehbm, kas tur tiks usglababas; atlikahs wehl tik kahdas 100. Šchihš bihbeles bij lohti dahrgas, ari gruhiti iswaldamas (pušpehdu beesas). Pehž 50 gadeem generalsuperdents Jehlab Fischers lika masakas, lehtakas latw. bihbeles Kenigsbergā drukah. Šhi druka tika gatawa 1739. g.

No minetahm abahm bihbelehbm ir wišas zitas nahlofšchas drukas nemtas; ihpašchi no taš 1739. g. drukatahs, kas ir zaur un zaur pehž grunts walodahm strahdahta un newis no pahrzehlumeem nemta. Bet tā wišai zilwezigai darbošchanai us to ja-eet, dšihtees arweenu pehž leelakas pilnibas, tā ari muhsu deenās, kur latweešchu walodas gars un likumi jo dšilaki ir atšihiti, ir ta wajadšiba radusees, ari to walodu latw. bihbelē pahraudšiht un pahrfkaidroht. Šchis darbs ir zaur to 1866. gadā eezeltu komifioni tik tahlu isdarihts, ka taš bihbeles ar jaunpahrfkaidroto walodu jau tohp drukatas. 2) Kursmes l. No 1813. g. lihds 1872. gada beigahm Kursemes komiteja ir laudis islaidufi 35,173 bihbeles un 67,989 Jaun-deribas un 164 Dahw. dseef. gromatas. Tā tad šchinis 60 gaddš ir ik us katri 15 luteru dwehseles isdalihš pa bihbelei. Janošchelo ir taš šchi brihšcha truhkums pee latw. bihbelehbm, bet zeriba ir, ka ari šchim truhkumam drihs buhs islihdsehts. 3) Arkangelas. 4) Arensburgas. 5) Baratajewkas. 6) Besarabijas (no šchihš sino, ka ne-efohht ne weena familija bes fw. raksteem). 7) Karkomas. 8) Šchipus-Wolgas un 9) Winpus-Wolgas kom. 10) Tchrpatas. 11) Saratowas l. 12) Zgaunu komiteja. (Pehž pahrzeeesteem bada gadeem bihbelu isplatifšhana pa kristigeem nameem eet stipri us preefšchu; bihbelu swehtki tohp wišas malās ilgaduš swehtiti.) 13) Wilnas. 14) Kasanas l. 15) Molotschnas l. 16) Maskawas. 17) Narwas. 18) Odesas. 19) Behrnawas-Wilandes. 20) Behterburgas. 21) Deenwid-Kreewijas l.

Ewang. bihbelu beedriba eefšch faweem 43 gadeem Kreemusemē laudis islaidufi 227,419 bihbeles, 611,277 Jaun-deribas, 27,127 Dahw. dseefm. un Ewangeliemus. Beedribas krahjumā atrohдахs bihbeles kahdas 200 walodās un walodu sarōs. Tur ir bihbeles atrohdamas preefšch Rihneescheem, Berseescheem, Indeescheem un wišwifadahm tautahm, gan Afrikas, gan Amerikas, gan Australijas walodās.

Ewang. bibbeku beedribai ir par presidenti: **Generalad-jutants barons von Meyendorff** tee 12 direktori ir: biskaps von Richter, tee generati von Helmersen un von Schwes, firsts Barklai de Tolli, generalsuperdents Fromann, tee moh-zitaji Zandt un Dalton, tee kungi von Bradke, Grass, Böhm un Keisara dakteris geheimrahts Karell. Par beedribas rakstu un darba wedeju ir fliegeladjutants baron von Mirbach. Gohda lohzecki ir: generalis von Lieven (fen. Baltij. general-gub.), generalis von Korff un geheimrahts G. v. Brevern.

Misiones sinas.

VIII.

Rā Rihneefchi jaunu gadu swin. Jauna gada swehtki pee Rihneefcheem ir wisleelakee swehtki, us ko jau kahdas nedelas preeksch tam fahl fataisitees. Pilsehtu eelās leels trohlfnis, mahjās leela kusteschanahs, wihri taifa sawu gada rehfinumu, feewas tohs miltus preeksch jauna gada pihrageem. Ta mihkla tohp stipri mihzita, tā ka paleel tik zeeta, ka ar waru tik spehj winu salausiht; wisadas sihmes tai mihklai tohp eespeestas, kas apshme labu laimi, meera preeku, ilgu dsihwofchanu, dauds behrnus u. t. pr. Us gada gala andele un prezefchana paleel jo kreetnaka, wiseem ja-avgahda kwehpina-jamas sahles, farkani papihri, bildes un wisa pahrtifschana us swehtkeem, jo pa swehtkeem zauru nedelu wisas bohtes stahw aifflehgatas. Weza gada beidsamā nedelā eefahlahs swehts wakars, teefas nami un skohlas tohp aifflehgatas, kas us zela steidsahs mahjās tilt, semneeki un amatneeki beids sawu darbu; bahrsdu dsinejam wehl darba papilnam, jo ikkats Rihneetis, mas un leels, grib us swehtkeem dabuht smalki nopuzetu galwu un no jauna fapihtu bisi. Jauna gada wakarā ikkats nams skaidri tohp ismests, lai jauna gada gari winu atrohñ skaidru. Tad teem gareem tohp galdi klahiti, bet pee durwihm bildes peelipinatas, kur teem launeem gareem leeds ee-eet, un farkani papihri, lai laime nahk eekschā: wezums, bagatiba, weseleiba, peetiziba un labs gals. Sarkana papihra strihpas wizinajahs wisas weetas, aridsan pee stakka durwihm. Bet tee jauneki pazet leelu trohlfni ar schauschanu, raketehm, schwormereem, ar bungahm un stabulehm, jo pee tahda trohlfchana teem gareem labs prahts. Kad wakars metahs, tad wisos namos teem deewefkeem upuri tohp zelti preekschā, zahlu, zublu un siwju zepeschi un pihragi. Ta nakts tohp pawadita ar leelu trohlfni un ehfchanu un dserschanu; jo jauna gada deena ir gaweru deena; kad gailis dseed, tad wisi steidsahs pee ta tuwaka elka deewa altara us peeluhg-fchanu; kas pirmas nahk, dabu to leelaku laimi us jauno gadu. Tad wisi eet aplahrt ar labas laimes wehleschanohs, behrni dabu dahwanas, farkanas bantes preeksch bisehm, silas zepures un seltainas sishchu kurpes u. t. pr. Nu wisi eenaidis pagalam; tahs kaimineenes nelamajahs, jo lamaschana jaunā gadā eenefs lahstus us wifu gadu. Drefchā deenā tee gari at-tal tohp atlaihti, plahni tohp ismehsti, un tee mehli nonesti us krusa zeleem, tur tee gari paleel, tapehž scho deenu ne-weens ne-iseet no nama, lai tee gari winu ne-apefsch. Nu beidsahs tee swehtki, bet ta swineschana wehl eet us preekschu

un zauru nedelu wisi darbi pee malas. Zlustejahs ar wisa-dahm spehlehñ. Tai starpā puhka-spehle: Leela kohka galwa ar raibeem papihreem ispuschkota ar 8 pehdu garu farkanu wadmalu tohp apsegta. Zaudsis zilwels to galwu nem us plezeem un jaunš puisens rahpschu apsedshs ar to wadmalu, kas no tahs galwas karajahs us pakatu, tee abi nu lehka un danzo pehž musika. Zita spehle ir siwju spehle: Nakti danzo tee laudis, ikkats leelu no papihra taiftu siwi nesdams, kuras eekschā ir lukturs ar swezi, brihscham augschpehdu stahwedami, brihscham aptupuschees, brihscham saleekdamees. Tahs feewas isgresnojuschahs zitas zitu apmeklejahs.

Paldeews Deewam zaur Jesu Kristu, ka mums kristiteem ir labaka jauna gada swehtifschana; paldeews Deewam, ka aridsan Rihneefchi fahkuschi eepahitees ar tahdu labaku kristigu jauna gadu swehtifschanu, un jau mahjahs jauna gadu pawadiht ar Deewa wahrdeem mahjās un deewanamōs, un wairs nedarbotees ar gareem un farkaneem papihreem, bet dseeda:

Ar to mihko Jesus wahrdu
Jaunu gadu eefahlam,
To no jauna turam gahrdu
To wairs aismirft newaram.

Pee Rihneefcheem strahda wairak nekā 200 Ewangeliuma misionari us 300 stazionehm, wairak nekā 9000 Rihneefchi jau kristiti. Bet wisi Rihneefchi ir wairak nekā 400 miljoni. Un no ta finep graudina buhs usaugt kuplam kohkam, kura sarōs wisi putni sawas ligsdas taifhs.

Misiones sinas.

IX.

Ischetri gadi Afchantē. Ar scho wirsrahtu Berlines misiones direktors Dr. Gundert grahmatu ir islaidis, kurā winsch Bahseles misionaru Ramscher un Rühne leetas apraksta, ko tee zeetumā pee Afchanteescheem peedfihwojuschi. No schihš grahmatas mehs schahdas sinas smehluschi, tahs gribam misiones draugeem preekschā list, tohs luhgdami to islasiht, ko 1874. gadā misiones lapā I. par to karu starp Englanteescheem un Afchanteescheem esam farakstijuschu. Afchanteeschi, ta leelaka un stipraka nehgeru walsts pee Bakar-Afrikas selta juhrmalas, 1869. g. eefahja karu ar Englanteescheem, kas par selta juhrmalu walda. Schai karā tee ispohstija diwi misiones staziones; weenu ar wahrdu Wegbe, peedereja Bremeenes misionei, ohtra ar wahrdu Anum Baseles misionei. Bremeenes misionari dabuja wehl pee laika isglahbtees, bet Baseles misionari krita teem eenaidneekem rohlās. Tee bija Schweizeetis Friedr. Aug. Ramscher ar sawu loulatu draugu, ar wahrdu Rosa un pusgadu wezu dehlinu, un Wahzeetis Joh. Rühne. Winu peedfihwojumus mehs nu gribam istahstihht pehž winu paschu wahrdeem:

Kad Afchanteeschu kara spehki 1869. g. Juni m. klahit nahja, tad Anuma kchniasch pats ar sawu tautu behdja no wixeeem un aridsan muhs usklubinaja behgt; bet mehs pastahwejahm us to, palikt sawā stazionē zil ilgi tik waredami. Bet 12. Juni no rihta Rosa sawa behrnina drahnas isschah-

wedama eeraudsiya augstā sahlē spihdam pahri dutšchu plintu stohbru. Ahtri no sahlēs isnahza kara wihri laipnigi muhs apšweiznadami, bet tohs plintu stohbrus pret mums turedami. Mehs wineem gahjahm pretim, dewahm wineem rohlas, fazidami ka mehs labi draugi efoht; tee aridsan fazija, ka labi draugi efoht, bet ka mums ja-eet pee winu wirsneeka, kas muhs griboht redseht. Mehs teem nu stahstijahm, ka mehs mahzitaji efam, un ka wisa tauta isbehgufi un mehs weeni pašchi palikuschi, un waj winu wirsneeks newaretu buht tik laipnigs, pee mums atnahkt? Bet tee us to pastahweja, ka mums pee ta wirsneeka ja-iseet, kas Anuma pilsehta muhs gaidoht; un mums bij japaklausfa. Wehl tee mums atwehleja ee-eet sawā namā un tahs wiswaijadfigahs leetas lihds panemt. Mehs nometamees zedōs un peeluhdsahm Deewu, Rosa panehma sawu behrninu, peenaradsinu un drufzin peena ekstrates lihds — tā mehs dewamees us zeta pee ta wirsneeka us Anumu, kā tee wihri fazija. Bet Anumā nebij nekahda wirsneeka, mums bij ja-eet 4 stundas tahtaki. Nu mehs eewehrojamees, ka mehs bijahm zeetumneeki. Saules degošā karstumā lihds nahwei peekufuschius tee muhs dsina neschehligi us preekschu un netahwa mums pee zekmalas, kur uhdens rahdijahs, eedsertees. Tā mums bij ja-eet lihds nakts tumsumam, kamehr lehgeri atsneedsahm un tur dabujahm fliktu gulamu weetu. No rihta atkal bij ja-eet tahtaki, ehst mums nefo neeedewa. Rūhne noguris krita pee semes; ar lahsteem un siceeneem winu atkal zehla us kahjahm. Rosei purwi nokrita weena kurpe, un nedabuja watas, winu atkal usmekleht. Tumšibā atsneedsa ta kara wirsneeka lehgeri; Ramseyer, kas to behrninu nefa, krita no wiseem spehkeem atstahts, pee semes, bet winam bij wehl rahpschus jawelkajs lihds ta wirsneeka telti. Tē sehdeja tas leelats wirsneeks, ar wahrdu Udu-Boso; winsch neweenu wahrdu fazidams klausijahs us muhsu waijataju stahsteem, un aridsan klusi skatijahs, kad weens no ta pulka Rosei drehbes noplehfa no meefahm, tā ka winai bij jastahw apakšdrehbēs ween. Pehz tam mehs tapam eeflehgti dselsēs, Rūhne no teem ziteem atschkirts, bet Ramseyeru ar sawu seewu pameta kohpā. Apakšch flikta pajumta mums bij ta nakts ar leetu japawada. No rihta sapulzejahs pee mums leels lauschu pulks, kas tohs baltohs zeetumneekus brihndamees ap-luhkoja. Ari Udu-Boso nahza, augsts, teews wihrs ar firmeeem mateem un spohschahm azihm. Ramseyers winam isstahstija, ka mehs misionari efam, un kapehz mehs ar Anumeescheem ne-efam behgufchi, un ka wina laudis muhs peewihluschi. Brihtinu winsch muhs nekustedamees usluhkoja, tad winsch fazija: „starp mums un jums nau karsch, bet es esmu sawa Kunga wehrgs, manim waijaga juhs pee wina suhtiht.“ Schis wahrds mums to firdi fatreeza, ka ruhldams pehrkons. Tai pašchā deenā mums atkal bij ja-eet us zeta tam kara spehklam lihds. Tas zelsch gahja par klaijumeem, kurdōs guleja nokauti kara wihri bes galwahm, un dsirdeja no tableenes kara dumpi: mums allasch bij jazeesch leels bads, bet lehgeri mehs aridsan atradahm schehligas firdis, bet ziti tureja pret mums neschehtigu prahtu. Udu-Boso mums eedewa kā dahwanu no muhsu mantibas, ko Anumā bij laupijusch, wezas nodiluschas drehbes un baribu, preeksch ta behrnina peena ekstraktu.

Tā aigahja 10 deenas, 24. Juni mehs luhdsahm to schehlastibu, ka dubutum aprunatees ar Udu-Boso. Schis aridsan nahza pee mums; mehs winu luhdsahm ihpašchi ta behrnina labad muhs atlaist un apsohlijahm winam bagatu ispirkschanas naudu no muhsu brahsteem. Smeedamees winsch greefahs pee saweem laudihm un fazija: „schis mums sohla bagatu naudu, steidseetees winu nowests“ un us mums: „Labi, tomehr eita us brihtinu turp, atpuhscheetees, ehdeet drufzin, tad es juhs noraidischu us juhsu pilsehtu!“ Pehz pusdeenas mehs tapahm eedohti sweescheem laudihm un no teem prohjam dsikti; pehz diwi deenahm mehs tikahm pee Wolta upeš, un nu mehs sinajahm, kurp muhsu zelsch eet. Muhsu wadons bij wezs nifns wihrs ar wahrdu Akjena, tas bes schehlastibas muhs dsina us preekschu. Ohtrā Juli mehs tapahm eewesti masā pilsehtinā Taso, kur tee eedschwotaji muhs laipnigi usnehma, muhs meelodami ar palmu-wihnu, rihfu un zitadu baribu. Ohtrā deenā mehs nahjahm us Abetisi t. i. palmu-pilsehts; tē mehs atpuhtamees 3 deenas un tas behrninsch, kas ar drudseem bij fašlimis, tē azihm redsoht atkal atspirdsinajahs. Bet pehz tam nahza gruhdas deenas, diwi nakts mums bij jaguf meščā un peenu nekār newareja dabuht, aridsan mihtsti wahritus pautus reti wareja dabuht. Tai mahtei tagad tahs dselsēs tapa atnemas un 28. Juli aridsan mehs wihri peedschwotajahm to preeku, pirmo reiši bes dselsehm guleht. Bet tas behrns palika arween wahjaks, wina meefinas palika mihtstas un leesas, 7. Augustā winsch isdšisa un pehz ne dauds stundahm tapa glabahts apakšch kupleem Bamanu kohkeem. Tai pašchā deenā mums nahza pretim weens suhtihis no ta kehina, tas tohs zeetumneekus apšweiznaja kehina wahrdā un teem dewa dahwanas, aridsan preeksch ta behrnina zukuru un drehbes. Kad mehs winam fazijahm, ka tas behrninsch jau nomiris, tad tas wehstnesis fazija: tas kehinsch juhs mihle, un negrib, ka juhs behdas zeescheet! No ta laika tee laudis muhs tureja leelā gohdā un aridsan nifnais Akjena mums gohdu dewa klusitim ween preeksch sewis kurnedams. 10. Augustā mehs bijam weenu deenas gahjumu tahti no Aschantee-schu galwas pilsehta Kumafas, Abankorā, bet tē mehs palikahm 6 mehneschus; tē pirmo reiši dabujahm seepes, wezu kemmi un masas schkehrites, sawus matus isfukaht un nogreest, un mums ari tapa atwehlehts, ikkatru deenu pee upeš eet masgatees. 27. Augustā mehs tapahm apšweiznati no weena behdu beedra, ta Frantscha Bornat, kas ar ziteem prezineekeem stazionē Wegbē bij fanemts; winsch mums ar sawu gudru prahtu bij par leelu palihgu. No kehina mehs dabujahm wifadas dahwanas: weenu wehrsi un drehbes no muhsu lahdehm, Rosa adatas un deegu, tā ka wina wareja atkal staigaht seewi-schu drehbēs gehrbusees, wiseem laudihm par leelu brihnischanohs. 15. Februar 1870. g. mehs tapahm raiditi us zitu pilsehtu Asotsche, kur tee eedschwotaji pret mums tureja dauds laipnigaku prahtu nekā Abankorā: no wifahm malahm mums suhtija dahwanas; pautus, siphulus, rihfu u. t. pr.

(Us preekschu beigums.)

Lattw. Awischu apgahdatajs: J. W. Sakranowicz.

No zensures atwehlehtis. Rihgā. 1. August 1875.

Drulahts pee J. W. Steffenhagen un debla.